

Pojasnilo glede DDV obravnave knjižničnih nadomestil

Pojasnilo FURS št. 0920-6833/2017-6 z dne 27. 10. 2017

Obveščamo vas o spremembi stališča glede DDV obravnave izplačevanja nadomestil iz naslova pravičnega nadomestila avtorjem varovanih del, in sicer glede obračunavanja DDV od knjižničnih nadomestil, na podlagi sodbe Sodišča EU z dne 18. januarja 2017 v zadevi C-37/16, ki je bila v Uradnem listu EU objavljena 6. marca 2017 (UL C70, 6. 3. 2017), ter na podlagi ustaljene sodne prakse sodišča EU.

Nadomestilo avtorjem knjižničnega gradiva za izposajo njihovih del v obliki denarnih prispevkov, do katerih so kot fizične osebe, ob izpolnjevanju predpisanih pogojev, upravičeni živeči avtorji knjižničnega gradiva, ni predmet obdavčitve z DDV.

Pravica javnega posojanja je na ravni EU urejena z Direktivo 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine, po kateri so vsaj avtorji teh pravic v primerih, ko se v zakonodaji držav članic določi odstopanje od izključne pravice do dovoljenja ali prepovedi javnega posojanja, upravičeni do pravičnega nadomestila.

Na podlagi 36. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah – ZKUASP (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13,56/15 in 63/16) je pravica javnega posojanja pravica do ustreznega nadomestila v skladu z Zakonom o knjižničarstvu - ZKnj (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15), kadar se daje izvornik ali primerek dela v rabo za določen čas, brez neposredne ali posredne gospodarske koristi in če poteka prek organizacije, ki izvaja to dejavnost kot javno službo.

V skladu s 56. členom ZKnj-1 je knjižnično nadomestilo oblika podpore avtorjem knjižničnega gradiva, ki je predmet javnega posojanja v splošnih knjižnicah. Namen izvajanja knjižničnega nadomestila je spodbujati ustvarjalnost posameznikov na področjih kulture, na katerih se ustvarja knjižnično gradivo in ki so v javnem interesu. Postopek in pogoji za pridobitev knjižničnega nadomestila so na podlagi osmega odstavka 56. člena ZKnj-1 predpisani s Pravilnikom o izvajanju knjižničnega nadomestila (Uradni list RS, št. 38/16 in 1/17 – popr.).

Dosedanje stališče, da nadomestilo avtorjem knjižničnega gradiva za izposajo njihovih del na podlagi 14. člena Zakona o davku na dodano vrednost - ZDDV-1 (Uradni list RS, št. 13/11-

UPB3, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 14/13, 46/13-ZIPRS1314-A, 101/13-ZIPRS1415, 86/14 in 90/15) pomeni opravljanje storitev, ki je predmet obdavčitve z DDV, se na podlagi sodb sodišča EU spreminja.

Sodišče EU je v zadevi C-37/16 odločalo, ali je nadomestilo za naprave za snemanje in reprodukcijo, ki ga plačajo proizvajalci in uvozniki takih naprav in nosilcev na podlagi določb Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorskih in sorodnih pravic v informacijski družbi, predmet DDV. V skladu s tem je bilo treba najprej presoditi, ali je navedeno transakcijo mogoče opredeliti kot storitev, izvedeno za plačilo v smislu Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (v nadaljevanju Direktiva o DDV). V skladu s členom 2(1)(c) Direktive o DDV mora biti taka storitev, da bi spadala na področje uporabe te Direktive o DDV, vsekakor opravljena za plačilo. Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je storitev opravljena za plačilo v smislu Direktive o DDV, če med izvajalcem in prejemnikom storitve obstaja pravno razmerje, v okviru katerega se izmenjajo vzajemne dajatve, pri čemer plačilo, ki ga prejeme izvajalec storitev, pomeni dejansko protivrednost storitve, opravljene za prejemnika. Sodišče EU je razsodilo, da to velja, če obstaja neposredna zveza med opravljeno storitvijo in prejeto protidajatvijo, pri čemer plačani zneski pomenijo ustrezno nadomestilo za individualno storitev, opravljeno v okviru takega pravnega razmerja.

Tudi v primeru knjižničnega nadomestila ni očitno, da bi obstajalo pravno razmerje, v okviru katerega bi se med imetniki pravic javnega posojanja – avtorji knjižnega gradiva, ali odvisno od primera, organizacijo za kolektivno upravljanje teh pravic na eni strani ter uporabniki knjižnega gradiva na drugi strani, izmenjale vzajemne dajatve. Cilj omenjenega nadomestila je plačilo pravičnega nadomestila v korist avtorjem knjižnega gradiva. Pravično nadomestilo pa ne pomeni neposredne protidajatve katere koli storitve, saj je povezano s škodo, ki tem imetnikom nastane s posojanjem njihovega gradiva brez njihovega dovoljenja. Zato tudi za to transakcijo ni mogoče šteti, da je bila opravljena za plačilo v smislu člena 2(1)(c) Direktive o DDV.

V skladu z navedenim nadomestilo avtorjem knjižničnega gradiva za izposajo njihovih del v obliki denarnih prispevkov, do katerih so kot fizične osebe, ob izpolnjevanju predpisanih pogojev, upravičeni živeči avtorji knjižničnega gradiva, ne predstavlja plačila za opravljeno storitev, temveč nadomestilo, ki se plača fizični osebi, da se zaščiti interes tega posameznika kot avtorja knjižničnega gradiva.

Sprememba stališča, na podlagi katerega knjižnično nadomestilo ni predmet obdavčitve z DDV, se uporablja od izdaje tega pojasnila dalje.